

Sygn. akt III CZ 14/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa H. M. i M. P.
przeciwko J. G. i B. G.
o ochronę własności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 kwietnia 2017 r.,
zażalenia pozwanych na postanowienie Sądu Okręgowego w N.
z dnia 18 stycznia 2017 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w N. odrzucił skargę kasacyjną pozwanych J. G. i B. G. od wyroku tego Sądu z dnia 1 września 2016 r., uznając, że jest ona niedopuszczalna, skoro została wniesiona w sprawie o ochronę własności, która ma charakter majątkowy, a wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi sześć tysięcy złotych.

Pozwani w zażaleniu, domagając się uchylenia zaskarżonego postanowienia zarzucili naruszenie art. 19 w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. przez pominięcie, iż sprawa ma charakter niemajątkowy, a Sąd dokonał w niej rozgraniczenia. Ponadto, nawet w przypadku przyjęcia, że sprawa ma charakter majątkowy, w postępowaniu kasacyjnym należało zweryfikować wartość przedmiotu zaskarżenia, która wynosi pięćdziesiąt tysięcy złotych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398² § 1 zd. 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych.

Podstawą wyróżnienia kategorii praw majątkowych i niemajątkowych jest typowy interes, jaki realizują. Na podstawie tego kryterium do praw majątkowych zalicza się w szczególności prawa rzeczowe. Roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń, o którym mowa w art. 222 § 2 k.c., zmierza do ochrony prawa własności, jako prawa majątkowego, a nie do ochrony praw niemajątkowych (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2013 r., I CZ 99/13, nie publ., z dnia 25 listopada 2011 r., V CSK 88/11, nie publ. i z dnia 28 stycznia 2015 r., II CZ 87/14, nie publ.). Uwzględniając treść żądania, jego podstawę faktyczną, jak również wskazaną przez Sąd podstawę prawną uwzględnienia powództwa, należy podzielić stanowisko Sądu drugiej instancji, iż sprawa ma charakter majątkowy. Natomiast bez znaczenia dla kwalifikacji sprawy, jako majątkowej pozostaje okoliczność, że pośrednio wydane

orzeczenie może oddziaływać także na dobra niemajątkowe (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZ 55/13, nie publ. oraz z dnia 6 listopada 2014 r., II CZ 64/14, nie publ.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że wskazana w pozwie wartość przedmiotu sporu, która nie została sprawdzona i zmodyfikowana przez sąd z urzędu przed doręczeniem pozwu albo na zarzut pozwanego podniesiony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy (art. 25 k.p.c.), pozostaje aktualna w postępowaniu apelacyjnym (art. 368 § 2 k.p.c.) i kasacyjnym (art. 368 § 2 w zw. z art. 398⁴ § 3 i art. 398²¹ k.p.c.), chyba że nastąpi rozszerzenie powództwa bądź dojdzie do orzeczenia ponad żądanie, co pociągnie za sobą zmianę tej wartości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2015 r., IV CZ 52/15, nie publ., z dnia 23 września 2010 r., III CZ 35/10, nie publ., z dnia 14 listopada 1997 r. III CZ 82/97, nie publ.). W postępowaniu kasacyjnym odpowiednie stosowanie - dla oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia - art. 19-23 k.p.c., nie może zatem uzasadniać ponownego ustalania tej wartości. Możliwość odpowiedniego zastosowania do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia zarówno w apelacji, jak i skardze kasacyjnej przepisów o wartości przedmiotu sporu musi być sprowadzona do tego, że w razie zaskarżenia w całości orzeczenia o całym przedmiocie sporu, jako wartość przedmiotu zaskarżenia należy podać jego wartość ustaloną w pierwszej instancji. Nie można natomiast odesłania tego rozumieć jako uprawnienia do ponownego oznaczania wartości przedmiotu zaskarżenia na użytek skargi kasacyjnej, w sposób prowadzący do podwyższenia ustalonej już wartości przedmiotu sporu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2003 r., IV CZ 153/03, nie publ.).

W tym stanie rzeczy, skoro wartość przedmiotu sporu została przez powódkę określona na 6.000 zł (k. 12), czego pozwani nie zakwestionowali, wskazując następnie wartość przedmiotu zaskarżenia w apelacji pierwotnie na 5.000 zł, a ostatecznie na 6.000 zł (k. 687 i 756), to wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczona w skardze nie może być wyższa niż wskazana w apelacji. Natomiast dopuszczalność sprawdzenia w postępowaniu kasacyjnym wartości przedmiotu zaskarżenia ma prowadzić do wyeliminowania wadliwości w oznaczeniu tej

wartości przez skarżących, a nie służyć naruszeniu zasady jej stabilizacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2016 r., I CZ 128/15, nie publ. i z dnia 19 listopada 2015 r., IV CZ 52/15, nie publ.) Natomiast dowolne twierdzenia skarżących, jakoby wartość przedmiotu zaskarżenia w istocie wynosiła 50.000 zł, nie mają żadnego znaczenia i nie mogą wpłynąć na ocenę dopuszczalności skargi kasacyjnej, którą limituje wartość z art. art. 398² § 1 zd. 1 k.p.c. Nie sposób również podzielić stanowiska, jakoby Sąd Okręgowy orzekł ponad żądanie, skoro nie znajduje ono żadnego potwierdzenia w porównaniu żądania pozwu z sentencją rozstrzygnięć zapadłych w obu instancjach.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono stanowisko, że skarga kasacyjna przysługuje od wyroku orzekającego o roszczeniu windykacyjnym, niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia, jeżeli w wyroku tym sąd przeprowadził rozgraniczenie na podstawie art. 36 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 ., poz. 1629 - dalej: „p.g.k.”). Pogląd ten należy odnosić również do sytuacji, gdy orzeczenie o rozgraniczeniu nastąpiło w wyroku uwzględniającym powództwo negatoryjne, skoro sprawa wszczęta takim powództwem należy do spraw o własność w rozumieniu art. 36 p.g.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2009 r., IV CNP 114/08, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1997 r., III CKN 43/97, Wokanda 1997/7/4).

W analizowanym przypadku, uwzględnione przez Sąd żądanie dotyczyło zobowiązania pozwanych do usunięcia z nieruchomości stanowiącej współwłasność powódki, przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego, a nie wydania pasa gruntu, po uprzednim przeprowadzeniu postępowania rozgraniczeniowego. Niepodzielenie przez Sąd twierdzeń pozwanych, co do tego, że instalacja nie została wybudowana na gruncie, stanowiącym ich własność i w konsekwencji zobowiązanie ich do usunięcia przyłączy, nie oznacza, że w sprawie dokonano rozgraniczenia nieruchomości. Skoro rozstrzygnięcie powództwa negatoryjnego nie zostało poprzedzone rozgraniczeniem nieruchomości, jak tego wymaga art. 36 p.g.k., nie ma podstaw do przyjęcia, iż skarga kasacyjna jest dopuszczalna na podstawie art. 519¹ k.p.c. (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2007 r., IV CSK 267/07, nie publ.).

Z przytoczonych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

kc

jw